

Obsah

Úvod	15
Teze	21
Model dvou klauzur	22
Členění díla	36
Popisovat něco, co už není – a možná ani nebylo	39
1. Šaráda z jedné kapsy	63
1.1. K. Čapek, Pád rodu Votických	63
1.2. Výklad	71
1.3. Návaznost a narativní interpretace	78
2. Objekty nejsou věci	85
2.1. O věcech a objektech	85
2.2. Znaký a vztahy	90
2.3. Organické kódy a spory o interpretaci	96
2.4. Reprezentace	102
2.5. Sémiotika a historické vědy	104
3. Paměť a exploze	113
3.1. Kde končí paměť, nastupují dějiny	118
3.2. Výklad světa	120
3.3. Písmo, mluva a distribuovaný jazyk	123
3.4. Text a čtení	127
3.5. Darwin a věda	135
3.6. Proměny	137
3.7. Abeceda a piktogramy	139

4. Odkouzlení světa	147
4.1. „Událost“ historiků a „událost“ biologů	148
4.2. Pojem „události“ a jak se stanovuje její dějinný význam	150
4.3. Spása a svátost, „explozivní termíny“?	153
4.4. „Projasňování ducha“ a překonání „původní participace“	157
4.5. Večeře Páně v reformační věrouce	160
4.6. Plasticita a elasticita v ontickém, nebo v noetickém smyslu?	169
4.7. Weberovo a Barfieldovo „po“	173
4.8. Teorie historického (historickovědního) faktu	179
4.9. Nebezpečí nové idolatrie, aneb bludný kořen (postmoderního) kriticizmu	181
5. Nesoučasná současnost: soutěž „nesoučasných“ kulturních variant v jednom časovém horizontu	199
5.1. Současné, nesoučasné, vyprávěné	200
5.2. Historismus a historizace etiky	207
5.3. Příklady časových horizontů	211
5.4. Problém kulturní celistvosti epochy na příkladu časového horizontu okolo roku 1900	217
5.5. Kvazipostava	242
5.6. Plasticita a elasticita ve vývoji kultury	249
6. Obecné v dějinách aneb Otroctví v Čechách?	253
6.1. Úvodem	253
6.2. Diskuse o obecných a komparativních dějinách	255
6.3. Různé způsoby dějepisného výkladu a pojetí kontingence	260
6.4. Obdobné jevy ve víceru dějinných vývojových linií	262
6.5. Restrukturace dávné minulosti a sebevědomí moderní společnosti	268
6.6. Otroctví v českém raném středověku	274
6.7. „Stát“ jako „moudrý organizátor“?	283
6.8. Svatý kníže	294
6.9. Závěrem: zpět k „obecným dějinám“?	297

7. Továrna a Muzeum	301
7.1. O vymýšlení	301
7.2. Etnické války konce milénia	309
7.3. Závěr	315
8. Evoluce jako historie	317
8.1. Genetický zápis	318
8.2. Nedourčitelnost	321
8.3. Vědeckost evoluční biologie	331
8.4. Současnost	337
8.5. Umwelt	339
8.6. Bakterie jako evoluční model	347
8.7. Dědičnost buněčných struktur	355
8.8. Genetická asimilace	357
8.9. Signatury „polidštění“	359
8.10. Adaptivní radiace	370
8.11. Plasticita, usměrnění a norma reakce	383
9. Zákonité bezčasové vztahy	393
9.1. Jevy	394
9.2. Biologické makromolekuly	401
9.3. Jak to ty molekuly dělají	406
9.4. Konkuruující si modely života	408
9.5. Logika živého	412
9.6. Genetický kód	419
9.7. „Semena tvarů, tvary semen, pohyby semen a tvarů“	421
10. „Pohyby semen a tvarů“	429
10.1. Dvě analogie	432
10.2. Klauzura 1 (buňka)	436
10.3. Klauzura 2 (společenstva buněk)	449
10.4. Evodevo	464
10.5. Dědičnost získaných vlastností	466
10.6. Může kulturní evoluce somatizovat?	469

4. Odkouzlení světa	147
4.1. „Událost“ historiků a „událost“ biologů	148
4.2. Pojem „události“ a jak se stanovuje její dějinný význam	150
4.3. Spása a svátost, „explozivní termíny“?	153
4.4. „Projasňování ducha“ a překonání „původní participace“	157
4.5. Večeře Páně v reformační věrouce	160
4.6. Plasticita a elasticita v ontickém, nebo v noetickém smyslu?	169
4.7. Weberovo a Barfieldovo „po“	173
4.8. Teorie historického (historickovědního) faktu	179
4.9. Nebezpečí nové idolatrie, aneb bludný kořen (postmoderního) kriticizmu	181
5. Nesoučasná současnost: soutěž „nesoučasných“ kulturních variant v jednom časovém horizontu	199
5.1. Současné, nesoučasné, vyprávěné	200
5.2. Historismus a historizace etiky	207
5.3. Příklady časových horizontů	211
5.4. Problém kulturní celistvosti epochy na příkladu časového horizontu okolo roku 1900	217
5.5. Kvazipostava	242
5.6. Plasticita a elasticita ve vývoji kultury	249
6. Obecné v dějinách aneb Otroctví v Čechách?	253
6.1. Úvodem	253
6.2. Diskuse o obecných a komparativních dějinách	255
6.3. Různé způsoby dějepisného výkladu a pojetí kontingence	260
6.4. Obdobné jevy ve víceru dějinných vývojových linií	262
6.5. Restrukturace dávné minulosti a sebevědomí moderní společnosti	268
6.6. Otroctví v českém raném středověku	274
6.7. „Stát“ jako „moudrý organizátor“?	283
6.8. Svatý kníže	294
6.9. Závěrem: zpět k „obecným dějinám“?	297

11. Analogie a obecnosti	485
11.1. Nitro	486
11.2. „Pohon“	491
11.3. Plasticita a elasticita	495
Epilog	505
Glosář	507
Souhrn / Summary	527
Literatura	531
Rejstřík věcný	559
Rejstřík jmenný	562